

17.11.2025

LAUSUNTO

**LUOMU
LIITTO.**

Vastaanottaja: kirjaamo.mmm@gov.fi / Maa- ja metsätalousministeriö, PL 30, 00023
VALTIONEUVOSTO

Viite: VN/24562/2025 VN/24562/2025-MMM-6

Asia: Lausuntopyyntö ehdotuksesta maa- ja metsätalousministeriön asetukseksi Ruokaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2026

LUONNOS – Luomuliiton lausunto MMM:n asetukseen Ruokaviraston maksullisista suoritteista 2026

Luomuliitto kiittää mahdollisuudesta lausua asetuksesta Ruokaviraston maksullisista suoritteista vuonna 2026. Lausuntomme koskee vain luomuvalvonnan tarkastusmaksuja, jotka muodostavat merkittävimmän ongelmakohdan.

Luomuliitto on lausunut luomuvalvonnan maksuista vuosina 2023 ja 2024 sekä ollut mukana alan yhteisessä esityksessä kesällä 2024. Olemme toistuvasti tuoneet esiin saman ongelman: tarkastusmaksujen malli kohdistaa suhteettoman suuren maksurasituksen pienille ja monipuolisille tiloille, joiden taloudellinen kantokyky ja luomukorvaukset ovat usein pieniä tai olemattomia.

On myönteistä, että maksuperustelain mahdollisuus hinnoitella luomuvalvonta alle omakustannustason on huomioitu, mutta se ei ratkaise maksumallin rakenteellista epäoikeudenmukaisuutta.

Kustannusvastaavuus on järjestelmätason tavoite

Asetusluonnoksessa maksuja perustellaan kustannusvastaavuudella. Luomuliiton näkemyksen mukaan kustannusvastaavuutta voidaan tavoitella hallinnon kokonaisuudessa, mutta ei siten, että yksittäisen tilan maksu määräytyy täysin valvontaan käytetyn ajan mukaan.

Nykyisessä mallissa:

- monipuolisilla tiloilla valvontaan kuluu enemmän aikaa
- pienillä tiloilla maksut ovat raskaita suhteessa tuotannon volyyymiin
- osa tuotantosunnista (mehiläistalous, alle 5 ha puutarha- ja vihannestilat, luomukeruu- ja luomutuotannon harjoittajat) ei saa luomukorvausta lainkaan
- maksurakenne ei skaalaudu tilan taloudelliseen kantokykyyn

Tämä ei tue uuden toiminnan aloittamista eikä luomutuotannon monipuolisuutta.

Tuntiperusteinen maksu ilman yrityskoon huomioimista on mallin keskeinen ongelma

Perusmaksun korotuksen lisäksi suurin ongelma on tuntiperusteinen laskutus, joka kasvattaa kustannuksia erityisesti niillä tiloilla, joilla on useita tuotantosuuntia ja enemmän valvottavaa.

Tällä on kolme seurausta:

1. Tarkastusmaksut voivat nousta suhteettoman suuriksi pienillä ja erikoistiloilla.
2. Luomukorvaus ei kata valvonnan kustannuksia, varsinkaan silloin kun sitä ei saa lainkaan.

3. Pienimuotoinen aloittaminen ja kokeilu muuttuvat vaikeiksi, mikä heikentää alan uudistumista.

Nyt ehdotetut tuntimaksun korotukset lisäävät em. ongelmia.

Hallinnon kustannustehokkuus

Ennen maksujen korotuksia on varmistettava, että:

- valvontaprosessit ovat mahdollisimman tehokkaita
- päällekkäisyyksiä ei ole
- käytännöt ovat yhdenmukaisia koko maassa
- sähköisiä järjestelmiä hyödynnetään sujuvuutta lisäävällä tavalla täysimääräisesti

Toimijamäärän vähetessä kaikkia hallinnon kustannuksia ei voi siirtää suoraan yksittäisille tuottajille. Myös hallinnon kustannukset tulee ehdottomasti sopeuttaa toimijamäärän muutoksiin.

Luomuliiton ehdotukset

1. Perusmaksun porrastus pienille ja monipuolisille tiloille sekä tiloille, joilla luomukorvausta ei makseta.
2. Tuntimaksun kohtuullistaminen: katto, porrastus tai kevennetty luokka.
3. Harvennetun tarkastuksen laajentaminen toimijoille, joiden ainoa tuotantosuunta on luomumehiläistarhaus ja pienimuotoista jatkojalostusta tekeville tiloille.
4. Hallinnon työn tehostaminen ja valvonnan yhdenmukaistaminen ennen maksujen korottamista.

Yhteenveto

Nykyinen maksurakenne ei kohtele tiloja tasapuolisesti suhteessa luomukorvaukseen. Järjestelmätason kustannusvastaavuutta voidaan tavoitella, mutta tilakohtaisten maksujen tulee olla kohtuullisia ja suhteessa toiminnan mittakaavaan.

Luomuliitto esittää, että luomuvalvonnan maksurakenne uudistetaan kokonaisvaltaisesti siten, ettei maksut muodostu esteeksi pienille ja monipuolisille tiloille tai uuden luomutuotannon aloittamiselle.

Janne Rauhansuu

Luomuliiton puheenjohtaja

Susann Rännäri

Luomuliiton toiminnanjohtaja